

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2020: tilinpäätöksen raportointi

Toimiala: Hyvinvointitoimiala

Palvelualue: Perhe- ja sosiaalipalvelut

1 Taloudelliset tavoitteet

1.1 Määrärahat

1.000 €	TP 2019	TAM 2020	TP 2020
Tulot	10 677	10 946	10 807
Menot	114 135	122 909	123 257
Netto	103 459	111 963	112 449
Muutos-%	+8,1 %	+8,2 %	+8,7 %

2 Resurssien käyttö

2.1 Työvoiman käyttö

	TP 2019	TAM 2020	TP 2020
Htv	811,1		858,2
Palkat ja palkkiot	31 727	34 734	34 158
Sijaistus %	64,6		65,1
Sairauspoissaolo%	4,4		4,0

3 Tunnusluvut

3.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2018	TOT 2019	TA 2020	TOT 2020
Ehkäisevä terveydenhuolto ja varhainen tuki					
Neuvolat:					
• kotikäynnit (terveydenhoitajat)	K/T	82%	79%	90%	17,1%
• arvio erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrästä	K/T	12%	5,6%	18%	2863 lasta
• Lastenneuvolan erityisen tuen tarve (käyntien määrä)		9,8%
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto:					
• erityisen tuen tarpeen muk. käynti (oppilaat, perusopetus)	K/T	7%	4%	18%	7,2%
• erityisen tuen tarpeen muk. käynti (lukio, ammat. oppil.)	K/T	8%	2,75%	14%	3,5%
• erityisen tuen tarpeen muk. käynti (amk)	K/T	2%	1,3%	10%	3,6%
Lapsiperheiden kotipalvelun palveluseteliasiakkaat	K/T	385	414	420	375
Lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelitunnit	K/T	32 760	38 082	38 000	30 468
Neuvolan perhetuen piirissä olevat alle 1-v perheet (% / perheiden määrä)	S/P	122/ 474 7,0 %	146/ 433 9,2 %	100 asiakasta ja 500 käyntiä	290/461 19,2%
Hoito- ja palvelutakuut:					
Asetuksen mukaiset terveystarkastukset					
• Äitiysneuvola (laajat)	S/P	100%	82%	95%	75,4%
• Lastenneuvola (laajat)	S/P	100%	92%	100%	100%
• Perusopetus (laajat)	S/P	90%/8461	100%	95%	64%
• Terveystarkastus (2. aste: lukio, ammatillinen oppilaitos)	S/P	85%/4712	100%	85%	31,7%
• Terveystarkastus (amk, ensimmäisen opiskeluvuoden terveystarkastuksessa käyneet)	S/P	33%/731	30%	25%	10,3%
Psykososiaaliset palvelut					
Kasvatus ja perheneuvola					
• Asiakkaat	K/T	1782	1700+689*	1800	1359+ 1155*
• Käynnit	K/T	8898	8945+1294*	9000	5606+4096*
	S/P		ei toteudu	< 21	ei toteudu

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2018	TOT 2019	TA 2020	TOT 2020
• Jono		ei toteudu, kiireasiakas < 2 vrk			toteutuu
Psykologiyksikkö					
• Asiakkaat	K/T	1039	1129	1000	789+794*
• käynnit	K/T	4392	4628	3500	2533+2972
• Jono < 21 vrk	S/P	ei toteudu, kiireasiakas < 2 vrk	toteutuu	< 21 vrk 100 %	ei toteudu toteutuu
Esi- ja perusopetuksen ja toisen asteen psykologit	K/T	1998	2235	3000	2310+1253*
• asiakkaat	K/T	7674	8765	9200	7600+2746*
• Käynnit					
Opiskelijahuoltolain palvelutakuu: palveluihin pääsy < 7 vrk	S/P	90 %	88 %	100 %	90,13 %
<i>*etäasiointi, ei ole asetettu tavoitetta</i>					
Perheoikeudellinen yksikkö*					
• sopimuksia määrä		4994	5266	nousee	4106*
• henkilöitä		3291	2828	nousee	..
- elatussopimuksia		2634	1978	nousee	1808*
- huolto- ja tapaamissopimuksia		818	1575	nousee	1124*
- sopimuksia lapsen huollosta		797	818	nousee	460*
- tapaamissopimukset		745	895	nousee	714*
*yksikkö laajenee maakunnalliseksi 3/2020					
Päihdehuollon asumispalveluiden ostopalvelujen asiakkaiden määrä, poikkileikkaus:	V	232	285	laskeva	351
• tehostettu palveluasuminen	K/T	38	45	laskeva	40
• palveluasuminen	K/T	45	43	nouseva	49
• tuettu asuminen	K/T	150	197	tasainen	263
asumispalveluiden menot, yhteensä (tuhat euroa)		3 721	4 484	laskeva	5 429
Päihdehuollon asumispalveluiden omien yksiköiden yksiköissä asiakkaiden määrä, poikkileikkaus:	V	186	158	tasainen	134
• tehostettu palveluasuminen/laitosasuminen	K/T	15	20	tasainen	25
• palveluasuminen	K/T	68	49	tasainen	39
• tuettu asuminen	K/T	104	89	nouseva	73
• asumisvuorokaudet (kumulatiivinen)		53 895	47 689	tasainen	49 936
Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden ostopalvelujen asiakkaiden määrä, poikkileikkaus:	V	575	606	laskeva	587
• tehostettu palveluasuminen	K/T	167	163	laskeva	127

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2018	TOT 2019	TA 2020	TOT 2020
<ul style="list-style-type: none"> • palveluasuminen • tuettu asuminen asumispalveluiden menot, yhteensä (tuhat euroa)	K/T K/T	213 197 11 934	204 239 12 400	tasainen laskeva laskeva	223 237 13 801
Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden omien yksikköjen asiakkaiden määrä, poikkileikkaus					
<ul style="list-style-type: none"> • tuettu asuminen • asumisvuorokaudet (kumulatiivinen) 	K/T	21 6 239	22 6 599	40 11 000	38 13 829
Sosiaalityö					
Aikuissosiaalityö					
<ul style="list-style-type: none"> • Aikuissosiaalityön asiakassuunnitelmat • Aikuisosiaalityön palvelutarpeen arvioinnit 		1009 397	nouseva 900 700	1 093 416
Sosiaalityön alkupalvelut (ent.Palveluohjaus) Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki (ei pakolaisten ja paluumuuttajien toimeentulotuki)					
<ul style="list-style-type: none"> • Kotitalouksien määrä • Toimeentulotuen eurot (tuhat euroa) • Myönnetyt sosiaaliset luotot 		3595 1 467 ..	3416 1 346 29	3900 1 600 40	3 482 1 624 12
Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen palvelutakuut:					
<ul style="list-style-type: none"> • Muu kuin kiireellinen tapaus • Pääsy keskustelemaan toimeentulotuesta sosiaalityöntekijän tai -ohjaajan kanssa 	L/V L/V	toteutuu toteutuu	toteutuu toteutuu	toteutuu toteutuu	toteutuu toteutuu
Lapsiperhesosiaalityö					
<ul style="list-style-type: none"> • Lastensuojeluilmoitusten määrä • Lastensuojeluilmoitusten kohteena olevien lasten määrä • Lapsiperhesosiaalityön palvelutarpeen arvioinnit (perheelle tehdyt) • Lapsiperhesosiaalityön asiakassuunnitelmat • Erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä • Erityistä tukea saavan lapsen asiakassuunnitelmat • Oman perhetyön piirissä olevien <ul style="list-style-type: none"> ○ lapsiperhesosiaalityön perheiden määrä ○ erityistä tukea saavien lasten perheiden määrä 	K/T K/T K/T K/T K/T	6509 3163 1006 112	6956 3196 1118 702 1350 696 26 177	6600 3100 400 400 1000 1000 240 40 200	7047 3224 1028 762 1395 725 169 26 143

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2018	TOT 2019	TA 2020	TOT 2020
<ul style="list-style-type: none"> Lapsen sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaiset palvelutakuut <ul style="list-style-type: none"> lastensuojelutarpeen välitön tilan-arvio lastensuojelun tarpeen selvityksen aloittaminen 7 vuorokauden kuluessa lapsen sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi, jossa arvioidaan lastensuojelun tarve, valmis 	L/V	toteutuu	toteutuu	toteutuu	toteutuu
		..	toteutuu 98 %	99 %	99 %
		..	toteutuu 98 %	99 %	99 %
Lastensuojelu					
Lastensuojelun avohuolto					
<ul style="list-style-type: none"> asiakkaana olevat 0-17-vuotiaat asiakassuunnitelmat (*tarkastelu muuttunut vuodesta 2019, asiakkaat tarkastelu hetkestä 12kk taaksepäin) Lastensuojelun tehostettu perhetyö <ul style="list-style-type: none"> perheiden määrä (kumulatiivinen, v. 2018 saakka lastensuojelun perhetyö ja intensiiviperhetuki) 	L/V L/T	1530 ..	1357 716	1200 1350	1258 778
		311 (90+205)	308	290	337
<ul style="list-style-type: none"> Vuoden aikana huostaan otetut lapset 	L/T	47	45	laskeva	63
<ul style="list-style-type: none"> Avohuollon sijoitukset yhteensä <ul style="list-style-type: none"> omiin perhetukikeskuksiin omiin pitkäaikaislaitoksiin päivystysperheisiin ostopalvelulaitokseen muuhun perheeseen* Ostopalvelulaitoksien menot, yhteensä (tuhat euroa) *ei tavoitetta 	L/V L/V L/V L/V	195 63* 14 29 105 .. 4 921	218 60 24 24 122 .. 5 335	nouseva 65 laskeva 15 nouseva 45 laskeva 90 .. laskeva	216 54 21 28 116 16 5 202
<ul style="list-style-type: none"> Kiireelliset sijoitukset yhteensä <ul style="list-style-type: none"> omiin perhetukikeskuksiin omiin pitkäaikaislaitoksiin päivystysperheeseen muuhun perheeseen ostopalvelulaitokseen Ostopalvelulaitoksien menot, yhteensä (tuhat euroa) 	L/V L/V L/V L/V	144 73* 8 30 28 27 699	169 92 24 43 23 21 507	laskee nouseva 95 laskeva 13 nouseva 50 nouseva 18 laskeva 10 722	171 83 19 37 30 35 779

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2018	TOT 2019	TA 2020	TOT 2020
Lastensuojelun sijaishuolto					
• asiakassuunnitelmat		nouseva	392
• Sijoitettujen huostaan otettujen lasten määrä poikkileikkajaksajakohtana yhteensä	L/V	377	365	laskeva 370	369
• omat laitokset	K/T	61	56	nouseva 63	57
• ostopalvelulaitokset	L/V	104	87	laskeva 96	99
• perhehoito	L/V	212	222	nouseva	213
• toimeksiantosuhteinen perhehoito	L/V	188	200	nouseva 210	194
• ammatilliset perhekodit		24	22	tasainen 22	19
• Huostaanotettujen lasten sijoitusten kustannukset (tuhat euroa)	L/V	31 826	32 537	31 054	33 343
• laitohoito	L/V				
○ omat lastenkodit		10 764	10 272	10 708	10 074
○ ostopalvelulaitokset	T/T	11 805	13 083	11 496	13 444
• perhehoito					
○ toimeksiantosuhteinen perhehoito (ostopalvelu)	L/V	2 037	2 568	2 079	2 416
○ toimeksiantosuhteinen perhehoito(oma)		4 842	4 640	4 771	4 854
○ ammatillinen perhekoti		2 379	1 973	2 000	1 971
• Lakkautetut huostaanotot		11	13	nouseva	17
Jälkihuolto 18-24 v.		277	284	280	317
• tukiasumisen piirissä olevien nuoret	S/P	85	78	nouseva	143
○ tukiasunto				nouseva	82
○ tuettu asuminen (ostopalvelu)				nouseva	61
• Sijoitetut jälkihuollettavat nuoret poikkileikkajaksajakohtana yhteensä	L/V	21	16	laskeva	17
• omat laitokset	L/V	0	0	tasainen	0
• ulkopuoliset laitokset	K/T	11	4	laskeva	0
• perhehoito	L/V	15	12	tasainen	17
• toimeksiantosuhteinen perhehoito		12	11	nouseva	13
• ammatillinen perhekoti		3	1	tasainen	4
Varsinais-Suomen sovittelutoimisto					
• sovittelualoitteiden määrä	K/T	1265	1259	900	1073
Turun seudun tulkikeskus					
• tulkkaustuntien määrä	K/T	43 398	39 268	40000	38 815
• käännessivujen määrä	K/T	6218	5117	5000	6 441

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2018	TOT 2019	TA 2020	TOT 2020
Koko palvelualueen yhteiset:					
Asiakastytytäväsyykselyt:					
• kouluarvosana (ka) asteikko 1-10	L/V	8,8	8,7	parempi kuin 2019	8,6
• palvelun arviointi (ka) asteikko 1-5	L/V	4,5	4,4	parempi kuin 2019	4,4

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saataavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus

Koronavuosi vaikutti perhe- ja sosiaalipalvelujen toimintaan erityisesti lasten ja nuorten palveluissa. Koulujen ja oppilaitosten siirtyminen etäopetukseen ja tartunnan jäljityksen vaatimat henkilöstösiirrot vaikeuttivat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimintaa. Kouluterveydenhuollon kontaktit vähenivät 29% vuodesta 2019, liki 30000:lla. Laajoista terveystarkastuksista jäi tekemättä n. 25%. Koulupsykologien käynnit vähenivät, mutta niitä paikattiin etäyhteyksillä. Muissa lapsiperhepalveluissa kontaktit niin ikään vähenivät. Lapsiperheiden kotipalvelun kysyntä väheni. Lastenneuvola jäi myös tarkastusvelkaa, mutta siellä taustalla oli henkilöstön huono saatavuus. Laajat terveystarkastukset kyettiin siellä ja äitiysneuvolassa tekemään. Arvio on, että vuodelta 2020 jää erityisesti perheiden piilevää palvelutarvetta. Lastensuojelutoimintaa tehtiin edellisvuotta enemmän aikaisempaa useammasta lapsesta. Lastensuojelun asiakkuudet vähenivät, mutta raskaimpien palvelujen tarve kasvoi. Huostaanottoja tehtiin 18 edellisvuotta enemmän (+29 %), näistä yli 40% oli 15-17 -vuotiaita. Erityisen huolenpidon EHO-jaksot lisääntyivät n. 30%. Perhekuntoutuksen tarve pysyi suurena. Sopeuttamisohjelmaan sisältyneen oman uuden vastaanotto-osaston perustaminen siirtyi vuoteen 2021. Ostopalveluja tarvittiin myös kiireellisissä sijoutuksissa. Raskaimman lastensuojelun tarve näkyy myös lastensuojelun ostopalvelukustannuksissa. Kasvua edellisvuoteen oli n. 6%. Nopeasti kasvaneesta työttömyydestä huolimatta ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen tarpeessa ei ollut merkittävää kasvua. Asiakkaiden tuen tarve näkyi niin aikuis- kuin lapsiperhesosiaalityössäkin. Koronarajoitukset lisäsivät toimeentulovaikeuksien lisäksi yksinäisyyden aiheuttamia ongelmia. Myös aikuisten tukihenkilöiden tarve lisääntyi. Ryhmätoimintojen, päiväkeskusten ja järjestöjen toimintojen supistukset kohdistuivat heikossa sosiaalisessa asemassa oleviin.

Psykosiaalisen tuen tarve kasvoi poikkeusvuonna, mutta kiireellisiin palvelutarpeisiin pystyttiin vastaamaan. 21 vrk palvelutakuu ylittyi. Koronahuoliin vastaamiseksi käynnistettiin erillinen puhelinpalvelu.

Asumis- ja päihdepalveluissa tuetun asumisen kysyntä kasvoi. Tavoitteena on tuetun asumisen osuuden kasvattaminen asumispalveluissa, mutta palvelutarpeen kokonaiskasvu kasvatti kustannuksia kestävämmällä tavalla. Asunnottomuus väheni edellisvuodesta ARAn vuosittain tekemän asunnottomuusselvityksen perusteella.

Palvelualueen kustannukset kasvoivat vuodesta 2019 yli 8%. Alkuperäinen talousarvio alitti v. 2019 tilinpäätöksen n. 5,3 M€:llä. Talousarvioylitykset kohdistuivat ostopalveluihin. Palvelualue sai lisämäärärahaa okv 2:n ja okv 3:n yhteydessä. Suurinta kustannuskasvu oli asumispalveluissa, jossa ostopalvelujen kustannukset nousivat 12%. Tulot toteutuivat liki budjetin mukaisesti.

Sopeuttamisohjelman toimenpiteet eivät vaikuttaneet vuoden 2020 aikana suunnitellusti, poikkeuksena oli sijaisperhehoidon wosuuden kasvu, joka toteutui liki 2,5% tavoitetta vastavasti. Toimenpiteiden käynnistyminen viivästyi ja useat toimenpiteistä ovat pitkäaikaisesti rakenteisiin vaikuttavia (esim. perhekeskus) ja niiden taloudellisia vaikutuksia on lyhyellä aikavälillä vaikea todentaa.

Palvelualueen henkilöstökulut kasvoivat n. 7%. Henkilöstön saatavuudessa oli vaikeuksia, sosiaalityöntekijöiden ohella terveydenhoitajia oli vaikea rekrytoida. Tilapäisiä palkkaamislupia oli paljon. Sairauspoissaoloissa oli suuria yksikkökohtaisia vaihteluja. Koronasta johtuvat henkilöstösiirrot vaikeuttavat erityisesti kevään aikana ehkäisevän terveydenhuollon toimintaa. Vuoden aikana palvelualueelle perheoikeudelliseen yksikköön siirtyi sopimuslupa liikkeenluovutuksella lastenvalvojia.